

■ PLED PER LA DUMENGIA

Roman en cuntinuaziuns

DA GISULA TSCHARNER, VEULDEN

Giaschend sin il prà, en bucca in Gromet da laresch, tadlav jau las istorgias d'uffants che mia mamma prelegieva suenter il picnic a l'ur dal gaud, uras ed uras. Entirs romans, mintgadi in toc, quai eran las vacanzas perfectas. A chasa eran nus uffants il pli ventiraivels la dumengia, sche nus pudevan leger en l'atgna combra, suentermezdi e tut la saira, senza stuair gidar en menaschi, schizunt la tchaina era facultativa. Ozendi na dovri nagin pli che prelegia in cudesch interessant, i dat cassetas, walkmans, discmans. Ils gronds romans classics pon ins consumar en anc pli pauc temp, sco film.

Relicts da prelecziuns datti magari anc intgins, en cercchels litterars, fitg da rar al radio, mintgatant en scola, sco occurrenza particulara cun in'atura conuschenta u in autur conuschent, durant ils dis da literatura. Ins taidla cun set ureglias, ins onurescha, crititgescha, ins discutescha forsa suenter davart il toc.

Elura datti anc quellas situaziuns spezialas e professunalas, nua ch'in derschader prelegia publicamain in artitgel ord il cudesch da dretg civil, ubain en baselgia, nua che la preditganta u il spiritual pre-

legia ina part ord il Testament Vegl u Nov u omadus. Ina frasa singula vegn lura anc prelegida a l'entschatta da la pregia. U plitost viceversa: La pregia ha la finamira da gidar a chapir questa frasa prelegida. Gea, igl è en baselgia in pau sco tar ils giurists: I prendan in grond cudesch e citeschan cun solennitad intginas frasis ordlunder, ma quels che taidlan na chapeschan betg directamain il senn; quel u quella là davant sto l'emprim declerar cumplitgamain tge ch'i muntia, quels peds ch'ins haja udids gist avant.

Quai è gia bien e dretg, ma uschè interessant e fascinant sco ils cudeschs da giuvenils che la mamma e la sora pli gronda prelegievan, n'è quai mai pli. Là na stuev ins betg tadlar extra bain, per prender dapart il text suenter u per al encleger insumma. Nus sfundravan simplamain en quellas istorgias sco en in grond lai tgaud cun sa nudar. Nus tschitschavan il cuntegn cun olma e corp, spetgond cun fadia la cuntinuaziun l'auter di, da declerar u interpretar na devi nagut, pelvair.

Pertge nun èsi pussaivel da preleger ina gia la Bibla da questa guisa? Simplamain la preleger, sco roman en cuntinuaziuns, senza ditgas sontgas suenter ed avant, senza acrobaticas exegeticas? La Bibla è

bain in cudesch sco ch'i s'auda, cun ix romans entaifer, cun istorgias d'amur, crimis, poesias, rapports sco en Facts u Beobachter, cun novellas curtas, texts religius d'ina multifaritat nunditg, cun in toc mitologia fascinonta, cun engiavinas, orachels, sgnoccas e tge sai jau anc cun tut. Simplamain preleger, ed ins po tadlar, tschitschar, sfundrar e spetgar cun fadia la cuntinuaziun l'auter di.

Quai è uonn il cas, en la baselgia Son Martin a Cuira, mintgadi in quart d'ura da las 12.15 fin las 12.30! L'entira bibla vegn prelegida durant 365 dis. Persunas diversas fan quai da libra veglia, mintgin/a po participar. E mintgin/a po seser natiers quest temp e tadlar simplamain, tschitschar, sfundrar e spetgar cun fadia la cuntinuaziun. Ed in detagl picant da questas prelecziuns: Finalmain udis Vus ina gia er ils texts che vegnan strusch citads durant in servetsch divin u en scola, ils texts brisants e malmcumadaivels dal testament Vegl. Gea insumma, il Testament Vegl vegn ina gia pri serius, en tut sia lunghezza e grondezza, er sco literatura. I dat lieus, nua ch'ins vegn cotschen, prelegend u tadlond. Quant bel che schizunt las avainas sut la pel s'avran – gea, quest cudesch va sut la pel.